

Landbrukets

Utredningskontor

Listetoppundersøkelse 2011

Hele landet

Eivinn Fjellhammer

ISSN 1503-2388
LU RAPPORT 3-2011

Landbrukets **Utredningskontor**

Schweigaardsgt. 34C
Pb 9347 Grønland
N-0135 OSLO
Tlf: 22 05 47 00
Fax: 22 17 23 11
E-post: lu@landsam.com
<http://www.utredningskontoret.no>

Forord

Denne rapporten er skrevet basert på en spørreundersøkelse rettet til listetopper i kommune- og fylkestingsvalget, på vegne av Norges Bondelag.

Bakgrunnen for rapporten og spørreundersøkelsen var årets valgkamp, hvor oppdragsgiver ønsket å kartlegge listetoppenes standpunkter på noen utvalgte spørsmål.

Landbrukets Utredningskontor AS har stått for innsamling og bearbeiding av data, samt utarbeiding av rapporten, og er ansvarlig for alle analyser, kommentarer og konklusjoner trukket i rapporten. Arbeidet er utført av Eivinn Fjellhammer.

Vi ønsker å takke vår oppdragsgiver, Norges Bondelag, for et interessant oppdrag.

Oslo, august 2011

Hanne Eldby

Innhold

1	INNLEDNING	1
1.1	LISTETOPPENE I KOMMUNEVALGET	1
1.2	LISTETOPPENE I FYLKESTINGSVALGET	3
2	LANDBRUKETS BETYDNING I KOMMUNENE	5
3	NASJONAL LANDBRUKSPOLITIKK, INNTEKT OG STRUKTUR.....	9
4	JORDVERN	18
5	ROVDYR.....	21
6	MATPRISER OG LOKAL MAT	23
7	FORNYBAR ENERGI	26
8	ANDRE FORHOLD	28

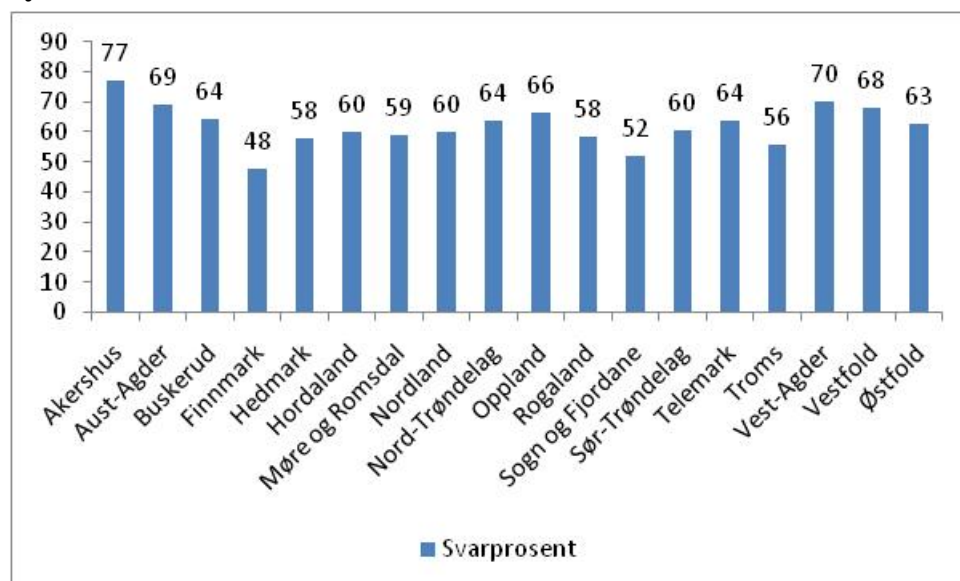
LITTERATUR

1 Innledning

1.1 Listetoppene i kommunevalget

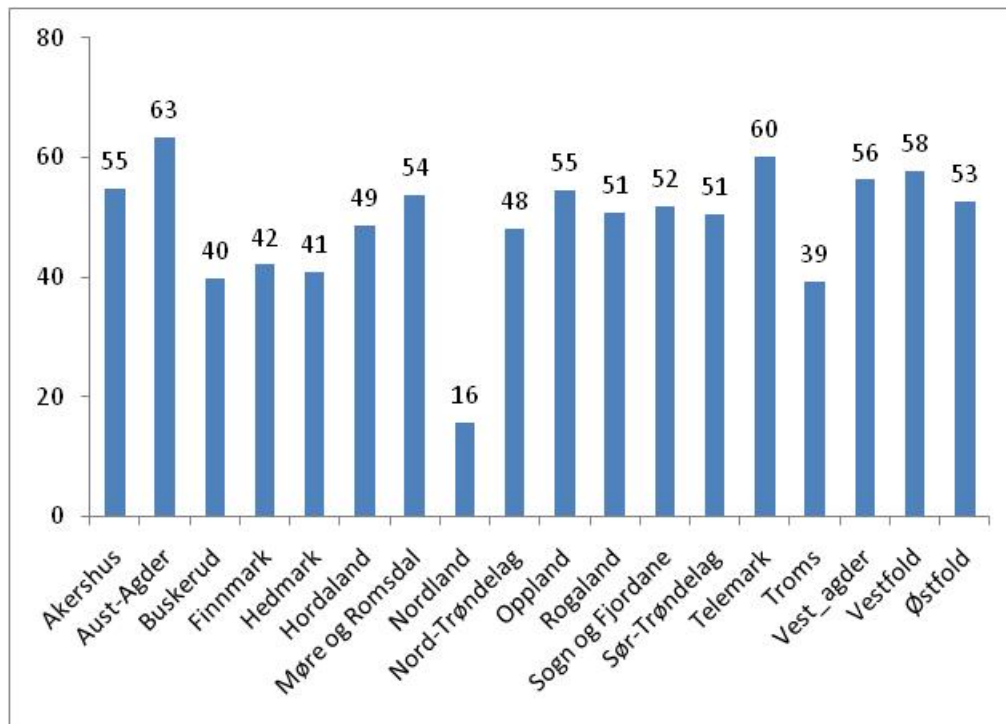
Totalt antall svar i undersøkelsen er 1447 av 2250 e-postinvitasjoner på kommunenivå, hvilket representerer en svarprosent på 64,3 prosent. 9 inviterte har benyttet avmeldingslink i e-postinvitasjon. Det er 2884 faktiske listetopper i kommunevalget, slik at selv om svarprosenten for undersøkelsen er 64,3 prosent, så har vi kun fått svar fra 50,2 prosent av listetoppene. Det er et avvik på 634 e-postadresser, som ikke er med i undersøkelsen.

Fylkene

Figur 1-1 Figuren viser svarprosent per fylke blant respondentene i kommunevalget.(i prosent)

Blant de invitasjonene som ble sendt ut er det relativt god svarprosent på tvers av fylkene. Det er enkelte fylker som skiller seg ut med lavere svarprosent, men dette kan ha flere forklaringer. En mulig feilkilde er hvor systematisk kontaktinformasjonen er tilgjengelig på nettet, og hvor oppdatert denne er. Dersom en e-postadresse ikke er i bruk, eller blir sjelden brukt, så vil ikke det fremgå noe sted.

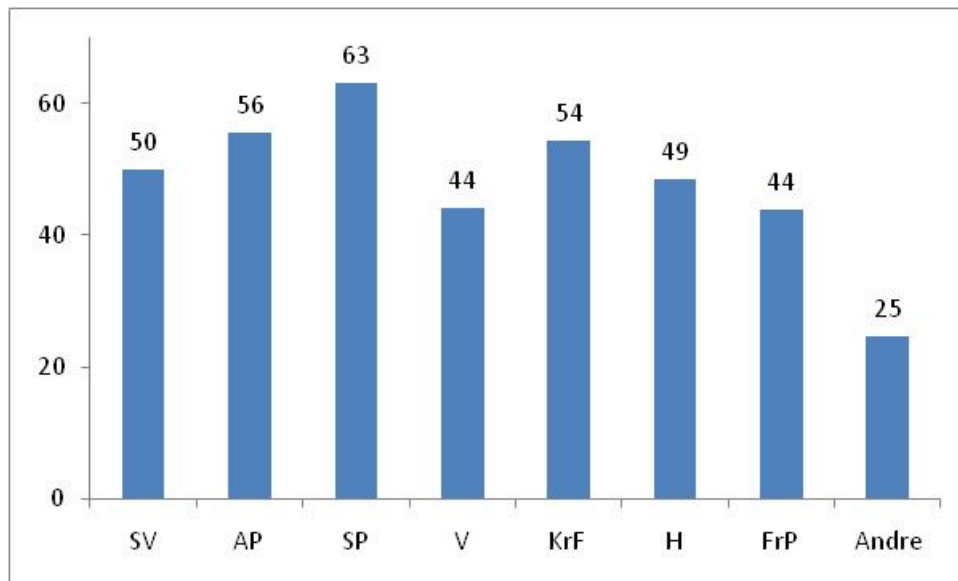
Figur 1-2 Figuren viser andel respondenter målt i forhold til faktisk antall listetopper i kommunevalget. (i prosent)

En annen faktor er hvor stor andel av e-postadresser man i utgangspunktet klarte å få tak i. Det er likevel grunn til å vurdere svarandelen som akseptabelt høy, tatt i betraktning at man har som mål å kontakte hele populasjonen, og at det kan være mange grunner til at respondentene ikke svarer på en e-post.

Partiene:

I et kommune- og fylkestingsvalg er det mange lister, koalisjoner og konstellasjoner man ikke ser på nasjonalt nivå. For å gjøre antall partier håndterbart har vi samlet disse i en fellesgruppe "Andre". Undersøkelsen viser, som man kan forvente, at dette er en heterogen gruppe, som svarer veldig ulikt fra listetopper fra de andre partiene. Det vil si at de ikke svarer likt med noe annet enkeltparti på tvers av undersøkelsen.

Alle partier er ikke representert i alle kommuner, som innebærer at det ikke er like mange respondenter fra alle partiene. I tillegg er det en del forskjeller i mellom partiene mht. hvor lett det var å få tak i riktig kontaktinformasjon. Dette gjelder spesielt "Andre partier."

Figur 1-3 Denne figuren viser andel respondenter målt i forhold til faktisk antall listetopper i kommunevalget. (i prosent)

Vi ser at det er best svarprosent fra Senterpartiet, og lavest fra “andre partier.” Vi fikk noen svar på e-post fra listetopper som var omfattet av “andre partier,” hvor det ble gitt uttrykk for at det ikke var meningsbærende for dem å være med på en nasjonal undersøkelse. Dette, sammen med at disse partiene i mindre grad var samlede lister over e-postadresser til sine listetopper, kan til en viss grad forklare den lave svarprosenten.

Noen listetopper fra Høyre og Fremskrittspartiet har også svart i form av e-post, hvor de har ytret at de ikke føler seg truffet av undersøkelsen, og derfor ikke ønsker å svare. For Venstre og de andre partiene finnes det ingen slike forklarende faktorer.

1.2 Listetoppene i fylkestingsvalget

Blant listetoppene vi sendte invitasjon til undersøkelsen fikk vi 106 svar av 171 e-post invitasjoner. Dette utgjør en svarprosent på 62.

I forbindelse med figurene som viser fordelingen av svar mellom partiene, så er det viktig å huske at én respondent kan utgjøre mellom 4 til 20 prosent. Det var bare 5 respondenter fra FrP, som innebærer at hvert av deres svar utgjør 20 prosent. I motsatt ende har vi samlegruppen “Andre” partier der hver respondent utgjør 4 prosent.

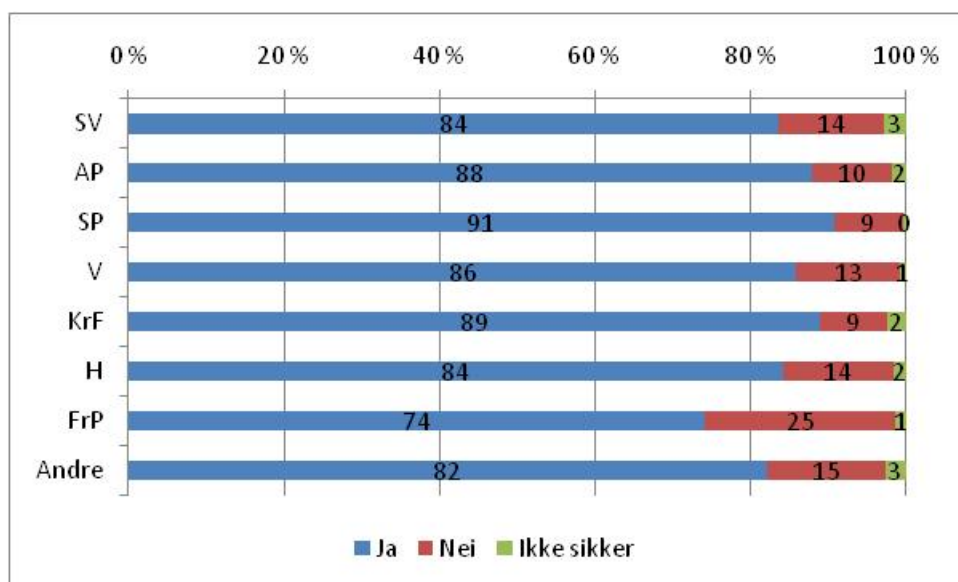
Resultater fra fylkestingsundersøkelsen blir referert i den grad de skiller seg i noen vesentlig grad fra kommuneundersøkelsen.

2 Landbrukets betydning i kommunene

Et sentralt spørsmål når man skal gjennomføre en spørreundersøkelse rettet mot listetopper i et kommune- og fylkestingsvalg er hvorvidt landbruk er en viktig næring i deres respektive områder. Vi stilte spørsmålet:

Er landbruk en viktig næring i din kommune?

Det er et høyt antall respondenter som svarte bekreftende på at landbruk er en viktig næring i deres kommune, 85 prosent. Ved gjennomgang av bakgrunnsinformasjon om fylke og partitilhørighet, så avdekkes det ikke overraskende at det er forskjeller mellom fylkene, hvor svarene gjenspeiler omfanget av landbruket i fylkene. For eksempel svarte samtlige av respondentene fra Hedmark og Oppland bekreftende på spørsmålet. Finnmark skiller seg ut ved at bare 62 prosent av listetoppene svarte bekreftende på spørsmålet.

Figur 2-1 Figuren viser hvordan listetoppene fra kommunevalget, fordelt på parti, svarte på spørsmål om landbruk er en viktig næring i deres kommune. (n=1361) (i prosent)

Listetoppene til kommunevalget fra Fremskrittspartiet skiller seg ut ved at de i mindre grad mener landbruk er en viktig næring i deres kommune, mens Senterpartiet skiller seg ut med motsatt oppfatning. Blant respondentene fra Fremskrittspartiet svarte likevel over 74 prosent bekreftende på spørsmålet.

Fylkestingskandidatene:

På spørsmål om hvorvidt landbruk er en viktig næring i deres fylke, svarte alle unntatt to av fylkestingsrepresentantene bekreftende, at landbruk er en viktig næring i deres fylke. De to representantene som svarte "Nei" var fra Fremskrittspartiet og gruppen "Andre".

Tror du det er potensial for vekst i landbruket i din kommune?

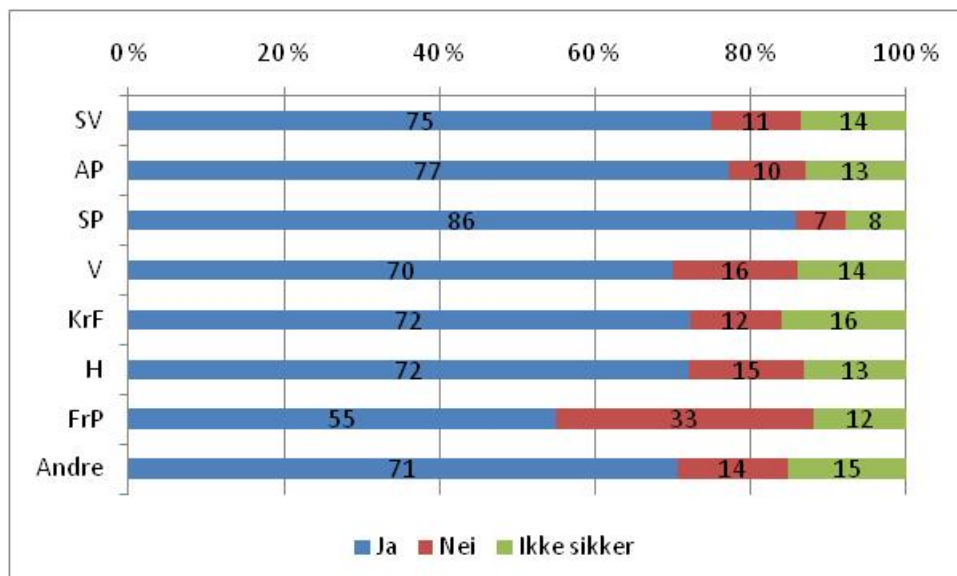
De siste årene har vært preget av at prisene på råvarer har vært sterkt økende og med til dels store svingninger internasjonalt. Verdens befolkning er i vekst, og det har internasjonalt og nasjonalt vært fokusert på behovet for å øke verdens matvareproduksjon.

Selvforsyningsgraden i Norge er på om lag 50 prosent når man regner på kaloribasis. Norsk landbruksbasert matproduksjon øker ikke i samme grad som den norske befolkningsveksten, noe som gjør Norge mer importavhengig og dermed kan internasjonale svingninger påvirke det norske matvaremarkedet i økende grad framover.

Respondentene har fått spørsmål om hvor viktig de mener det er at landbruksproduksjonen økes i deres kommune i takt med befolkningsveksten i Norge. 74 prosent av respondentene svarte at de har tro på vekst i sin kommune. 14 prosent svarte negativt på dette spørsmålet, mens resten svarte "ikke sikker".

Respondentene fra Akershus og Finnmark skiller seg ut med at færrest har tro på vekst i landbruket i deres kommuner, mens Hedmark, Nord-Trøndelag, Nordland og Troms skiller seg ut med å ha mest tro på vekst i landbruket i deres kommuner.

Listetoppene fra Senterpartiet og Fremskrittspartiet skiller seg fra de andre listetoppene på hver sin måte. 86 prosent av listetoppene fra Senterpartiet mener det er potensial for vekst i landbruket i deres kommune. Bare 55 prosent av listetoppene fra Fremskrittspartiet mener det samme.

Figur 2-2 Figuren viser hvordan listetoppene fra kommunevalget svarte, fordelt på parti, på spørsmål om de tror det er potensial for vekst i landbruket i deres kommune. (n=1361)

Fylkestingskandidatene:

Da vi rettet et tilsvarende spørsmål til fylkestingskandidatene om potensialet for vekst i landbruket i deres fylke, svarte 92 prosent at de har tro på vekst i landbruket i deres fylke. Fylkestingstopper fra Akershus skilte seg fra de andre fylkene med at færre svarte at de har tro på vekst i landbruket i deres fylke.

3 Nasjonal landbrukspolitikk, inntekt og struktur

Selv om spørreundersøkelsen ble rettet til lokalpolitikere, og det forestående valget er et lokalvalg, så kan nasjonale problemstillinger bidra til å belyse hvor listetoppene står politisk. En slik problemstilling er hvor viktig man vurderer at det er å bidra til å opprettholde selvforsyningsgraden.

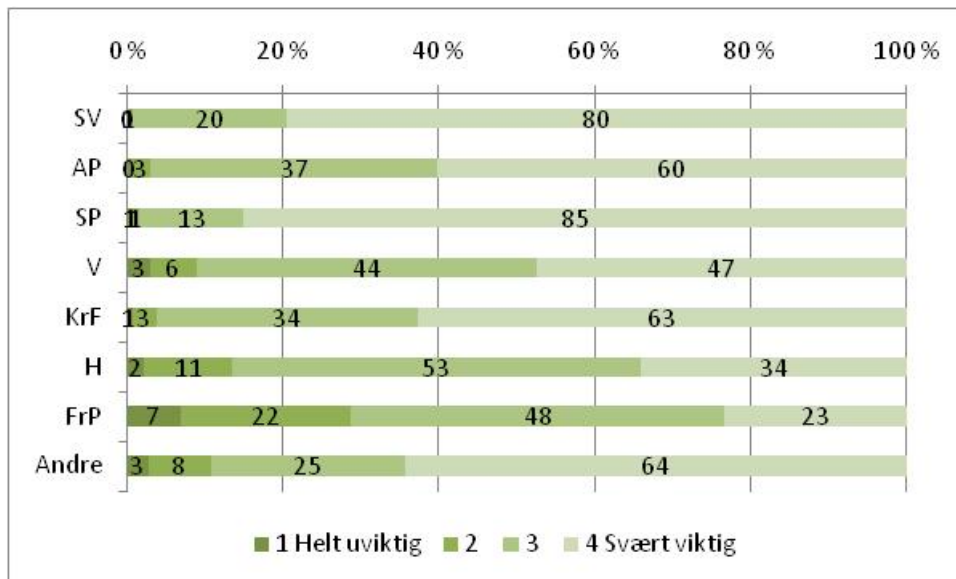
Norges befolkning er i vekst, og behovet for mat øker også i Norge. Hvor viktig mener du det er at ditt fylke/din kommune klarer å øke landbruksproduksjonen slik at også ditt fylke/din kommune bidrar til at selvforsyningsgraden opprettholdes?

Respondentene fikk anledning til å svare på en skala fra 1 til 4, hvor 1 er helt uviktig og 4 er svært viktig. Spørsmålsstillingen innebærer at man må ta stilling i positiv eller negativ retning.

8 prosent av listetoppene til kommunevalget svarte at det er uviktig å bidra til at selvforsyningsgraden opprettholdes. 92 prosent svarte at det er viktig å opprettholde selvforsyningsgraden, hvorav 59 prosent svarte 4, svært viktig. Dette må anses som svært mange som svarer bekreftende på dette spørsmålet.

Svarene på dette spørsmålet varierer mellom fylkene, hvor blant andre respondentene fra Akershus skiller seg ut ved at nær 18 prosent av listetoppene mener det er uviktig at deres fylke bidrar til å opprettholde selvforsyningsgraden. Hedmark, Oppland, Nordland og Troms skiller seg ut i motsatt retning ved at mer enn 95 prosent av listetoppene mener det er viktig at deres fylke bidrar til å opprettholde selvforsyningsgraden.

Listetopper fra Fremskrittspartiet og Høyre svarte i størst grad at de er uenig i at det er viktig at deres fylke klarer å øke landbruksproduksjonen, med henholdsvis 29 og 13 prosent som mener det er uviktig at deres fylke bidrar til at selvforsyningsgraden opprettholdes.

Figur 3-1 Figuren viser hvordan listetoppene fra kommunevalget, fordelt på parti, svarte på spørsmål om hvor viktig de mener det er at deres kommune klarer å øke landbruksproduksjonen slik at kommunen bidrar til at selvforsyningsgraden opprettholdes. (n=1346) (i prosent)

Fylkestingskandidatene:

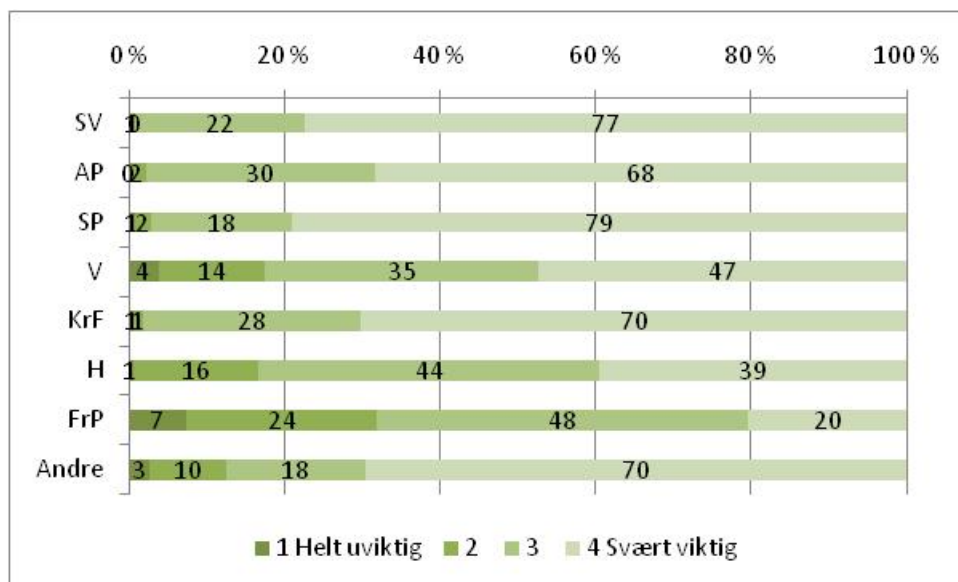
Blant fylkestingstoppene var det ingen som svarte at det er "helt uviktig" at deres fylke bidrar til at selvforsyningsgraden opprettholdes. Også blant respondentene fra Fremskrittspartiet er det en overvekt som svarte at det er viktig å opprettholde selvforsyningsgraden.

Bruksstrukturen i Norge har lenge vært i endring. Hvor viktig mener du det er at den nasjonale landbrukspolitikken sikrer at færrest mulig av de gjenværende brukene i din kommune/fylke går ut av drift.

På en skala fra 1 til 4, hvor 1 er helt uviktig og 4 er svært viktig, svarte 90 prosent at det er viktig at den nasjonale landbrukspolitikken sikrer at færrest mulig av de gjenværende brukene i din kommune/fylke går ut av drift. 60 prosent svarte 4, svært viktig. Dette innebærer at en høy andel av kommunetoppene svarte at den nasjonale landbrukspolitikken må motvirke ytterligere strukturrasjonalisering. Til sammen 10 prosent svarte at dette er uviktig.

Vestlandsfylkene og Trøndelag er med på å trekke opp andelen som mener det er svært viktig å sikre at færrest mulig bruk går ut av drift, med Nord-Trøndelag på over 70 prosent, mens resten av landet er med på å trekke andelen ned, med bl.a. Troms på nær 50 prosent som mener det er svært viktig å sikre at færrest mulig bruk går ut av drift. Troms og Vestfold skiller seg ut ved i størst grad å mene at det er uviktig å sikre at færrest mulig bruk går ut av drift.

På dette spørsmålet skiller Venstre, Høyre og Fremskrittspartiets listetopper seg vesentlig ut fra de andre partiene, hvor mindre enn 50 prosent mener det er svært viktig å sikre at færrest mulig bruk går ut av drift. 16 – 17 prosent av respondentene fra Venstre og Høyre mener det er uviktig å sikre at færrest mulig bruk går ut av drift, mens 32 prosent av respondentene fra Fremskrittspartiet mener det samme.

Figur 3-2 Figuren viser hvordan respondentene fra kommunevalget, fordelt på parti, svarte på hvor viktig det er at den nasjonale landbrukspolitikken sikrer at færrest mulig av de gjenværende brukene i deres kommune går ut av drift. (n=1337) (i prosent)

Det er et poeng å trekke frem at blant Fremskrittspartiet sine listetopper på kommunenivå, så er det 68 prosent som mener det er viktig at den nasjonale landbrukspolitikken motvirker ytterligere bruksnedleggelse i deres kommune.

Fylkestingskandidatene:

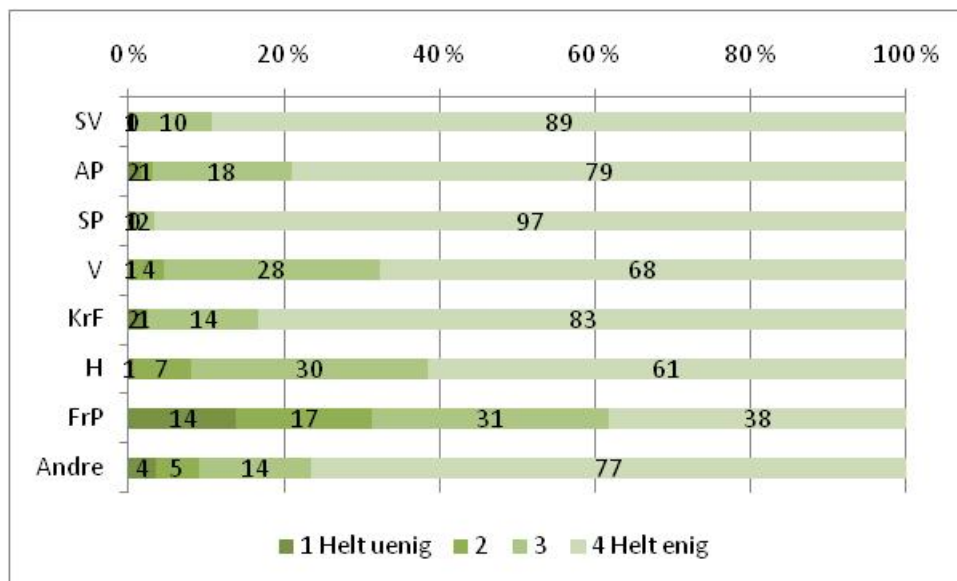
Med unntak av listetoppene fra FrP, svarte listetoppene i fylkestingsvalget analogt med listetoppene til kommunevalget, om hvorvidt man skal hindre ytterligere bruksnedleggelse i deres fylke. Fremskrittspartiet sine listetopper på fylkesnivået skiller seg vesentlig fra de andre ved at samtlige svarte at det er uviktig å benytte den nasjonale landbrukspolitikken på denne måten.

Bøndene bør sikres en inntektsutvikling og sosiale vilkår på linje med andre grupper

Det kan vurderes som relativt dramatisk ikke å ville være med på at en gruppe skal ha inntektsutvikling og sosiale vilkår på linje med andre grupper. Spørsmålet avviker litt fra dette da vi spør om bøndene bør "sikres" en inntektsutvikling og sosiale vilkår på linje med andre grupper.

På en skala fra 1 til 4, hvor 1 er helt uenig og 4 er svært enig, svarte 93 prosent at de er enige i denne påstanden. 76 prosent svarte 4, helt enig. 7 prosent svarte at de er uenige. Dette innebærer at et stort antall av listetoppene på kommunenivå svarte bekreftende på denne påstanden.

Med unntak av Venstre, Høyre og Fremskrittspartiet er mindre enn 3 prosent av listetoppene uenige i at bøndene bør sikres en inntektsutvikling og sosiale vilkår på linje med andre grupper. 4 prosent av listetoppene fra Venstre er uenige i dette, 8 prosent av Høyre sine listetopper er uenige i dette, mens 31 prosent av Fremskrittspartiet sine listetopper er uenige i dette.

Figur 3-3 Figuren viser hvordan respondentene fra kommunevalget svarte, fordelt på parti, på spørsmål om hvor enig de er i at bøndene bør sikres en inntektsutvikling og sosiale vilkår på linje med andre grupper. (n=1313) (i prosent)

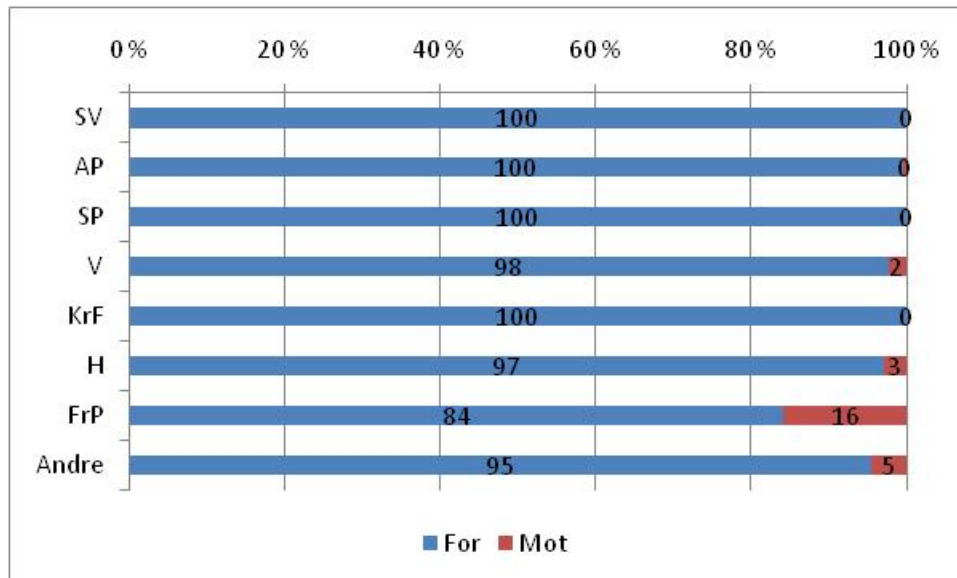
Fylkestingskandidatene:

Også på dette spørsmålet skiller fylkestoppene til Fremskrittspartiet seg fra listetoppene på kommunenivå i eget parti. 60 prosent av fylkestoppene til Fremskrittspartiet svarte at de er uenige i at bøndene skal sikres inntektsutvikling og sosiale vilkår på linje med andre grupper.

Er du for eller imot å opprettholde et jordbruk med minst samme omfang som i dag?

Svaralternativene på dette spørsmålet er relativt enkle, for eller imot. 97 prosent av respondentene fra kommuneundersøkelsen svarte at de var for å opprettholde et jordbruk av minst samme omfang som i dag. Det er en overraskende høy andel av respondentene, tatt i betraktning at flere av partiene representert i undersøkelsen uttrykker at de er for ytterligere strukturrasjonalisering.

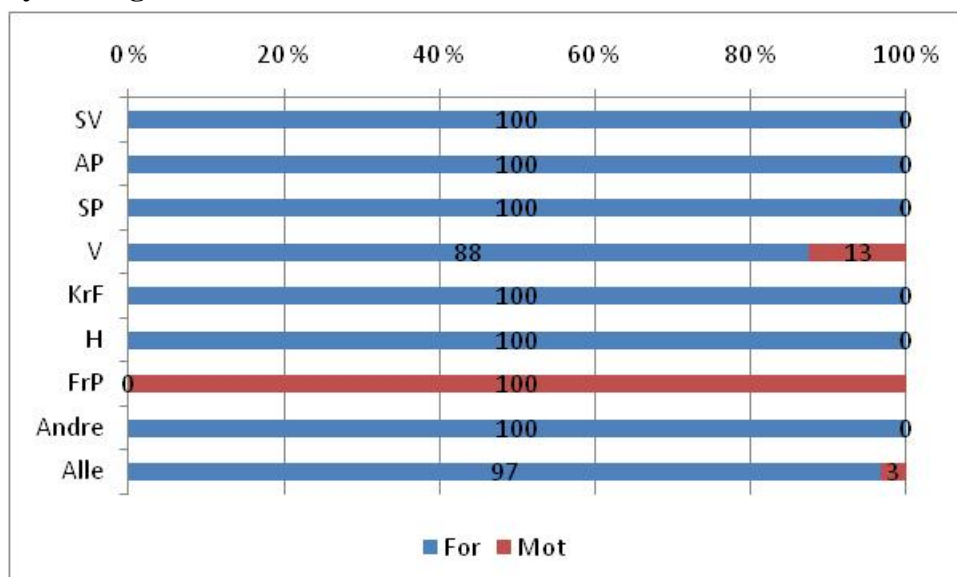
Listetopper fra Fremskrittspartiet er, ikke overraskende, de eneste som skiller seg ut på dette spørsmålet. 16 prosent av listetoppene fra Fremskrittspartiet svarte at de er imot å opprettholde et jordbruk av minst samme omfang som i dag.

Figur 3-4 Figuren viser hvordan respondentene fra kommunevalget svarte, fordelt på parti, på spørsmål om de var for eller imot å opprettholde et jordbruk av minst samme omfang som i dag. (n=1278) (i prosent)

”Nyheten” i denne figuren er at så mange som 84 prosent av listetoppene til Fremskrittspartiet på kommunenivå er for å opprettholde et jordbruk av minst samme omfang som i dag. Dette utgjør et avvik fra fylkestingskandidatene og rikspolitikerne i FrP

Fylkestingskandidatene:

Figur 3-5 Figuren viser hvordan respondentene fra fylkestingsvalget svarte på spørsmål om de var for eller imot å opprettholde et jordbruk av minst samme omfang som i dag. (n=98)

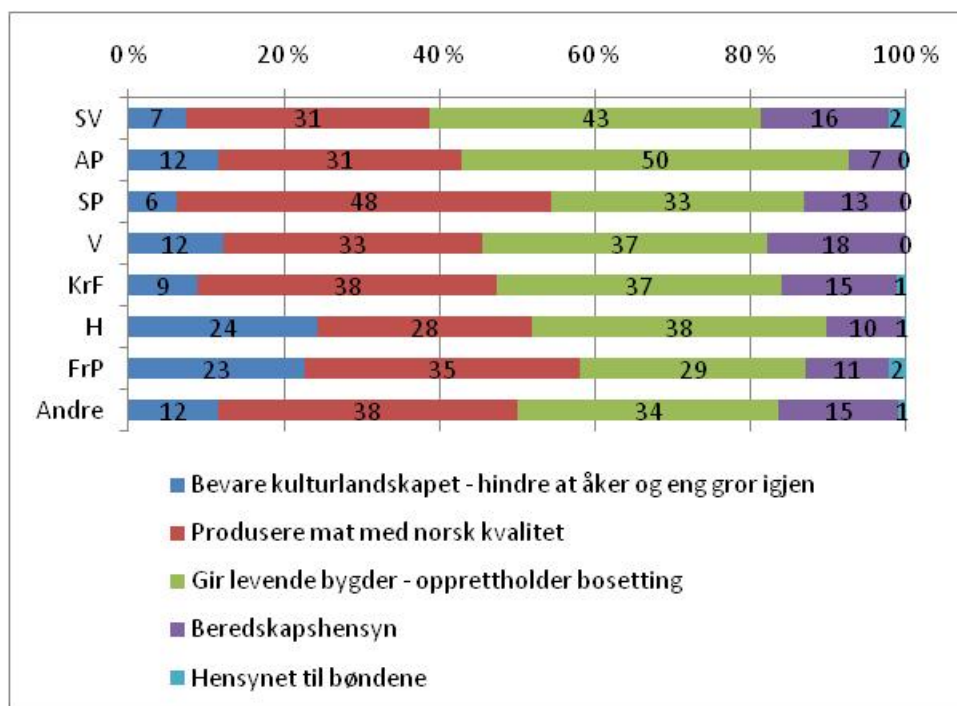
I motsetning til kommunetoppene, svarte samtlige av fylkestoppene fra Fremskrittspartiet at de er imot å opprettholde et jordbruk av minst samme omfang som i dag.

Hvilken av følgende grunner mener du er den viktigste for å opprettholde jordbruk på dagens nivå?

Selv om listetoppene i stor grad ser ut til å være enig i at man ønsker å bevare landbruket, så er det ikke alltid partiene bruker samme argumentasjon for å rettferdiggjøre at man skal opprettholde jordbruket på dagens nivå.

”Hensynet til bøndene” ser ut til å være det minst tungtveiende argumentet for å opprettholde jordbruket. De to viktigste grunnene, blant listetoppene, til å bevare jordbruket på dagens nivå er ”å produsere mat med norsk kvalitet, 36 prosent, og ”gir levende bygder – opprettholder bosetting,” 38 prosent. I mellom finner vi: ”bevare kulturlandskapet – hindre at åker og eng gror igjen”, 12 prosent, og ”beredskapshensyn,” 13 prosent.

Fordelingen av svarene på dette spørsmålet viser seg å være godt egnet til å skille partiene fra hverandre.

Figur 3-6 Figuren viser hvordan respondentene fra kommunevalget svarte, fordelt på parti, på spørsmål om hvilken grunner de mener er de viktigste for å opprettholde jordbruket på dagens nivå. (n=1228)

I forhold til gjennomsnittet svarte listetoppene fra Sosialistisk venstreparti i mindre grad at det viktigste er å bevare kulturlandskapet og produsere mat med norsk kvalitet. Listetoppene fra

Sosialistisk Venstreparti svarte i større grad at den viktigste grunnen til å opprettholde jordbruket på dagens nivå er av beredskapshensyn og at det gir bosetting og levende bygder.

Listetoppene fra Arbeiderpartiet svarte i minst grad at beredskap er viktig, 7 prosent, og i størst grad at bosetting og levende bygder er viktigst, med 50 prosent. Respondentene fra Arbeiderpartiet svarte i mindre grad enn gjennomsnittet at å hindre gjengroing og norsk kvalitet er viktigst.

Listetoppene fra Senterpartiet svarte i minst grad at å hindre gjengroing er viktig, 6 prosent, og i størst grad at norsk kvalitet er viktig, 48 prosent.

Listetoppene fra Venstre fordeler seg nære gjennomsnittet, men flere svarte at beredskap er viktig, 18 prosent.

Det er flere av respondentene fra Høyre som svarte at å hindre gjengroing er viktig, med 24 prosent, mens færre av listetoppene fra dette partiet svarte at norsk kvalitet er viktig.

I likhet med listetoppene fra Høyre svarte flere av listetoppene fra Fremskrittspartiet at å hindre gjengroing er det viktigste argumentet for å opprettholde jordbruket på dagens nivå, 22 prosent. Listetoppene fra Fremskrittspartiet skiller seg fra respondentene fra Høyre ved at de er på gjennomsnittet med antall som svarte at norsk kvalitet er viktigst. Derimot er det færre av listetoppene fra Fremskrittspartiet som svarte at levende bygder og bosetting er viktigst, 29 prosent.

Fylkestingskandidatene:

Blant listetoppene til fylkestinget er "hensynet til bøndene" for alle praktiske formål borte. Listetoppene fra Høyre er med få unntak de eneste som trekker frem kulturlandskapet som viktigste argument. Fylkestingstoppene trekker i større grad frem "å produsere mat med norsk kvalitet", som det viktigste argumentet for å opprettholde jordbruket på dagens nivå. 46 prosent av listetoppene til fylkestinget svarte dette.

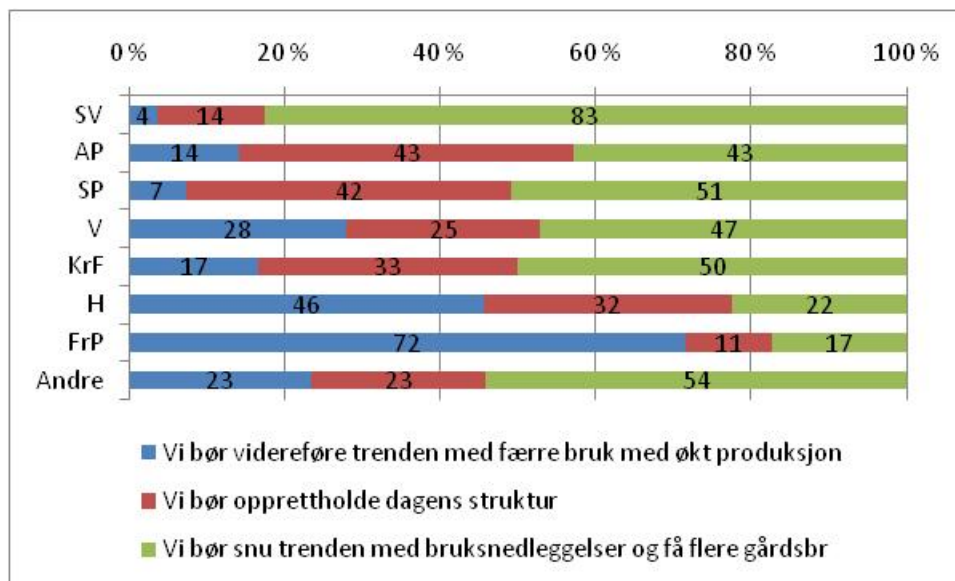
Det spesielle på dette spørsmålet er at samtlige av respondentene fra Fremskrittspartiet avsto fra å svare på spørsmålet.

Hva slags ambisjonsnivå mener du vi bør legge oss på for strukturen på norsk landbruk?

På dette spørsmålet hadde respondentene tre svaralternativer. "Vi bør videreføre trenden med færre bruk med økt produksjon," "Vi bør opprettholde dagens struktur," og "Vi bør snu trenden med bruksnedleggelser og få flere bruk."

Sett i lys av de tidligere svarene så svarte overraskende mange, 24 prosent, at man ønsker å videreføre trenden med færre bruk og økt produksjon. Dette står i kontrast til at 97 prosent svarte at de er for å opprettholde et landbruk på dagens nivå. Forklaringen på denne forskjellen kan være at en gruppe av respondentene mener at så lenge man klarer å opprettholde produksjonen, så er det greit med ytterligere strukturrasjonalisering. 30 prosent av respondentene svarte at vi bør opprettholde dagens struktur, mens 46 prosent mener at man må snu trenden med bruksnedleggelse.

Svarene på dette spørsmålet skiller partiene i svært stor grad. Under følger en figur for hvordan listetoppene svarte.

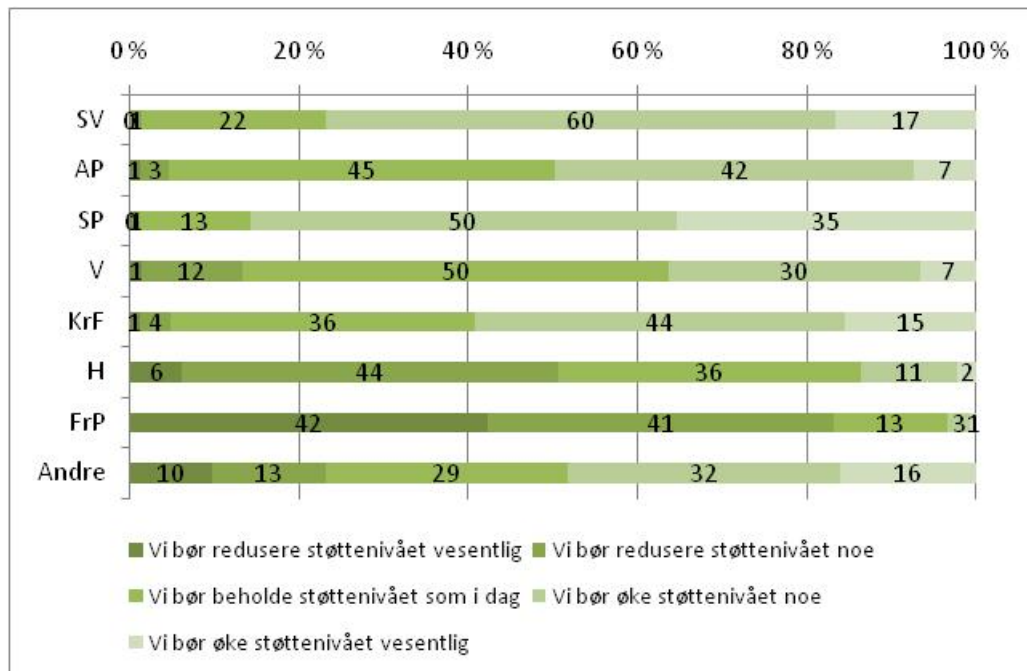
Figur 3.7 Figuren viser hvordan respondentene fra kommunevalget, fordelt på parti, svarte på spørsmål om hva slags ambisjonsnivå de mener vi bør legge oss på for norsk landbruk. (n=1320) (i prosent)

Sosialistisk Venstreparti er det eneste partiet hvor et overveldende flertall ønsker å snu trenden. Det er bare i Fremskrittspartiet at det er et flertall av listetoppene som er for ytterligere strukturrasjonalisering.

Hva slags ambisjonsnivå bør vi strekke oss etter for støttenivået til landbruket?

På dette spørsmålet svarte 21 prosent at støttenivået bør reduseres. 30 prosent mente at støttenivået bør forbli som i dag, mens 49 prosent svarte at støttenivået må økes.

Det er overraskende mange som mener at man bør øke støttenivået til landbruket. Også blant Arbeiderpartiets listetopper er det 49 prosent som mener støtten bør økes. Fremskrittspartiet og Høyre sine listetopper skiller seg ut ved at flere svarte at støttenivået bør reduseres.

Figur 3.8 Figuren viser hvordan respondentene fra kommunevalget, fordelt på parti, svarte på spørsmål om hva slags ambisjonsnivå vi bør strekke oss etter for støttenivået til landbruket. (n=1349) (i prosent)

Fylkestingskandidatene:

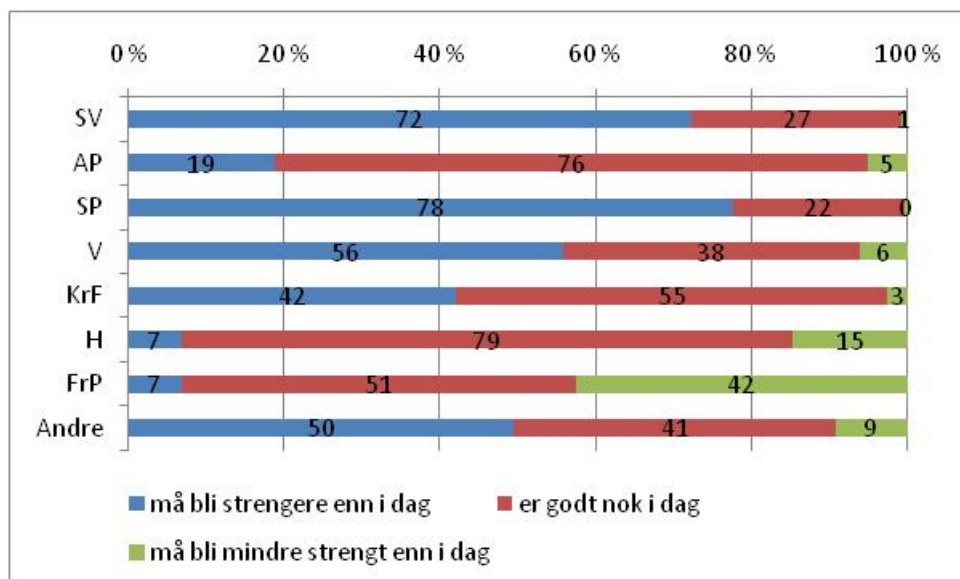
Trendene fra kommunekandidatene fremgår også blant fylkestoppene, men i en mer markert form, hvor flere av listetoppene fra Fremskrittspartiet og Høyre klart ønsker redusert støttenivå til landbruket.

4 Jordvern

Jeg mener vernet av matjord ...

41 prosent av listetoppene til kommunevalget svarte at jordvernet må bli strengere enn i dag. 49 prosent svarte at jordvernet er godt nok i dag, mens 9 prosent mener det må bli mindre strengt enn i dag.

Listetoppene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet svarte relativt likt, hvor mer enn 70 prosent svarte at jordvernet må bli strengere enn i dag. Mer enn 75 prosent av listetoppene fra Arbeiderpartiet og Høyre svarte at jordvernet er godt nok i dag, men listetoppene fra de to partiene skiller seg fra hverandre ved at flere av listetoppene fra Arbeiderpartiet svarte at jordvernet må bli strengere enn i dag, 19 prosent, mens bare 7 prosent av listetoppene fra Høyre mener det samme.

Figur 4-1 Figuren viser hvordan respondentene fra kommunevalget, fordelt på parti, svarte på spørsmål om hvorvidt de mener vernet av matjord er godt nok i dag. (n=1316) (i prosent)

Listetoppene fra FrP, og til en viss grad Høyre, er de eneste som skiller seg ut ved at de ønsker mindre strengt vern av matjord enn i dag. Listetoppene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet skiller seg ut ved at klart flere svarte at det må bli strengere vern av matjord enn i dag.

Fylkestingskandidatene:

Blant listetoppene til fylkestinget så er det kun respondentene fra Fremskrittspartiet som svarte at jordvernet må bli mindre strengt enn i dag. En høyere andel av listetoppene til fylkestingsvalget svarte at jordvernet er godt nok i dag, enn listetopper på kommunenivå.

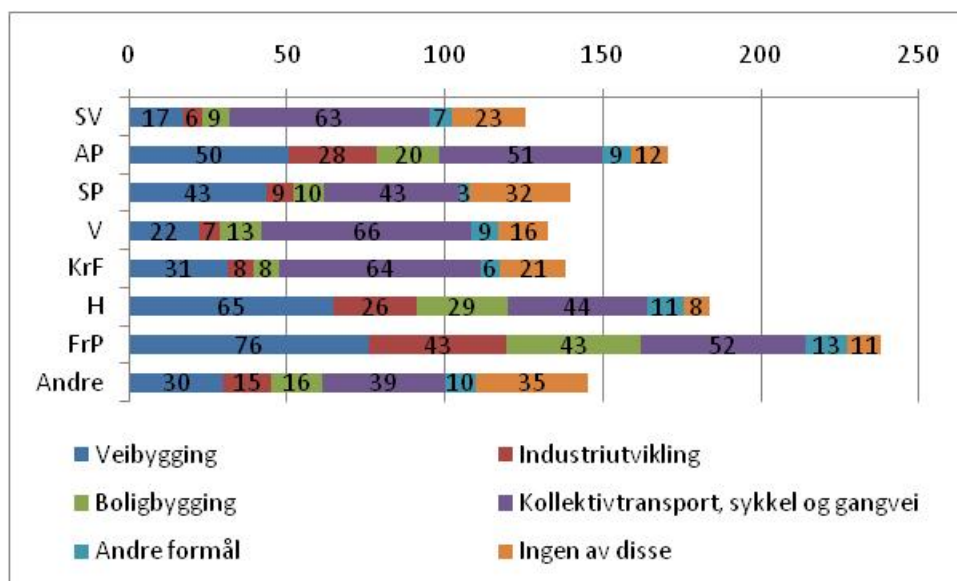
Hvilke samfunnsmål er viktigere enn vern av matjord?

Jordvernet ser alltid ut til å måtte vike når man skal bygge nye veier, legge ut boligfelt og tilsvarende. Vi rettet spørsmål om dette til listetoppene, hvor respondentene fikk anledning til å krysse av på flere svaralternativer.

De to samfunnsmålene som ble fremhevet av flest listetopper var veibygging, 43 prosent, og sykkel og gangveier, 41 prosent. Samfunnsmålene industriutvikling og boligbygging fikk lavest tilslutning, begge med 18 prosent. Midt i mellom kom kollektivtransport med 31 prosent. 8 prosent mente "andre samfunnsmål" var viktigere enn vern av matjord.

20 prosent av listetoppene krysset av for "ingen av disse," og tok med det til orde for at ingen av de overnevnte samfunnsmålene er viktigere enn vern av matjord.

Vel så interessant som hva de forskjellige listetoppene krysser av som viktigere enn vern av matjord er antall avkryssinger i seg selv. Av følgende tabell ser vi at FrP, Høyre og Arbeiderpartiet i langt større grad enn de andre partiene mener at andre samfunnsmål er viktigere enn vern av matjord.

Figur 4-2 Figuren viser hvordan respondentene fra kommunevalget, fordelt på parti, svarte på spørsmål om hvilke av samfunnsmålene oppgitt, som er så viktige at vern a matjord må vike. (n=1367) Antall avkryssninger summerer seg opp til mer enn hundre, og figuren gjenspeiler dette. (i prosent)

Fylkestingskandidatene:

Listetoppene til fylkestingsvalget fra Fremskrittspartiet skiller seg ut ved at de i enda større grad enn sine kollegaer på kommunenivå merker av de overnevnte samfunnsmålene som viktigere enn jordvern.

Veibygging:

I forholdet til gjennomsnittet på 43,2 prosent, så ser vi at det er store avvik i mellom partiene. Listetopper fra Høyre og Fremskrittspartiet svarte i stor grad at veibygging er viktigere enn vern av matjord. Blant listetopper fra SV, Venstre og Kristelig Folkeparti er det færre som svarte at vei er viktigere enn vern av matjord.

Industriutvikling:

Listetoppene fra AP, 28 prosent, H, 26 prosent, og FrP, 43 prosent, skiller seg ut fra de andre partiene ved at flere enn gjennomsnittet mener at industriutvikling er viktigere enn jordvern. Gjennomsnittet er 17,8 prosent.

Boligbygging:

Listetoppene fra AP, 20 prosent, H, 29 prosent, og FrP, 43 prosent, skiller seg ut fra de andre partiene ved at flere enn gjennomsnittet mener at industriutvikling er viktigere enn jordvern. Gjennomsnittet er 17,9 prosent.

Kollektivtransport:

Listetoppene fra AP, 24 prosent, og SP, 19 prosent, skiller seg ut ved at de i mindre grad svarte at kollektivtransport er viktigere samfunns mål enn jordvern. SV, 43 prosent, og V, 47 prosent, skiller seg ut i motsatt retning. Gjennomsnittet er 30,7 prosent.

Sykkel og gangvei:

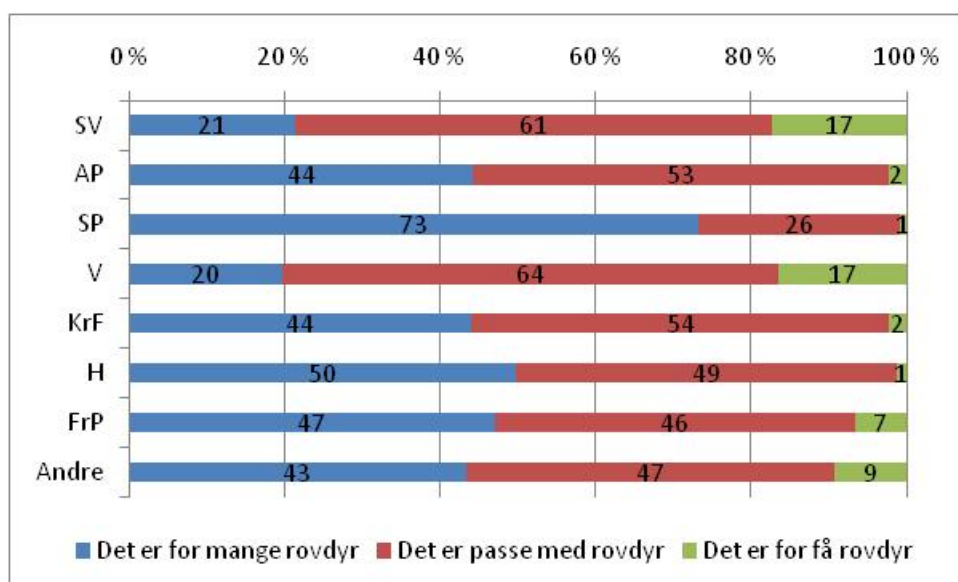
Gjennomsnittet er 41,3 prosent. Det er tilsynelatende relativt jevnt i mellom partiene når det gjelder behovet for sykkel og gangveier.

5 Rovdyr

Hva mener du om antall rovdyr i ditt fylke?

Et spørsmål man vil vente store forskjeller mellom partier og mellom fylkene er hva listetoppene mener om antall rovdyr i deres fylke. Samlet svarte 46 prosent at det er for mange rovdyr, 48 prosent svarte at det er passe med rovdyr, mens 6 prosent mener det er for få rovdyr.

Det er ikke overraskende vesentlige forskjeller mellom partiene på dette spørsmålet. Sosialistisk Venstreparti og Venstre skiller seg ut ved at det er en gruppe av listetoppene som mener det er for få rovdyr, begge med 17 prosent av listetoppene. Senterpartiet er det eneste partiet som skiller seg ut fra gjennomsnittet med at 73 prosent svarte at det er for mange rovdyr.

Figur 5.3 Figuren viser hvordan respondentene fra kommunevalget, fordelt på parti, svarte på spørsmål om hva de mener om antall rovdyr i deres fylke. (n=1213) (i prosent)

Det er også store forskjeller mellom fylkene på dette spørsmålet. Det er få fylker som ligger på gjennomsnittet. Akershus, Vestfold og Telemark skiller seg ut ved at det er flere som svarte at det er for få rovdyr, med henholdsvis 13 prosent, 13 prosent og 9 prosent. Her skiller spesielt Sosialistisk Venstreparti og Venstre seg ut med at flere mener det er for få rovdyr.

Nord-Trøndelag, Hedmark, Troms, Nordland, Sør-Trøndelag, Finnmark og Oppland har en sterk overvekt av listetopper som svarte at det er for mange rovdyr. Antallet som svarte at det er for mange rovdyr varierer fra over 90 prosent i Nord-Trøndelag til 60 prosent i Oppland. Selv blant listetopper fra Sosialistisk Venstreparti er det få som mener det er for få rovdyr i disse fylkene.

Det er også en gruppe fylker hvor et flertall av listetoppene mener det er passe med rovdyr. Dette er vestlandsfylkene og Møre og Romsdal, unntatt Sogn og Fjordane, agderfylkene, Vestfold og Akershus.

Fylkestingskandidatene:

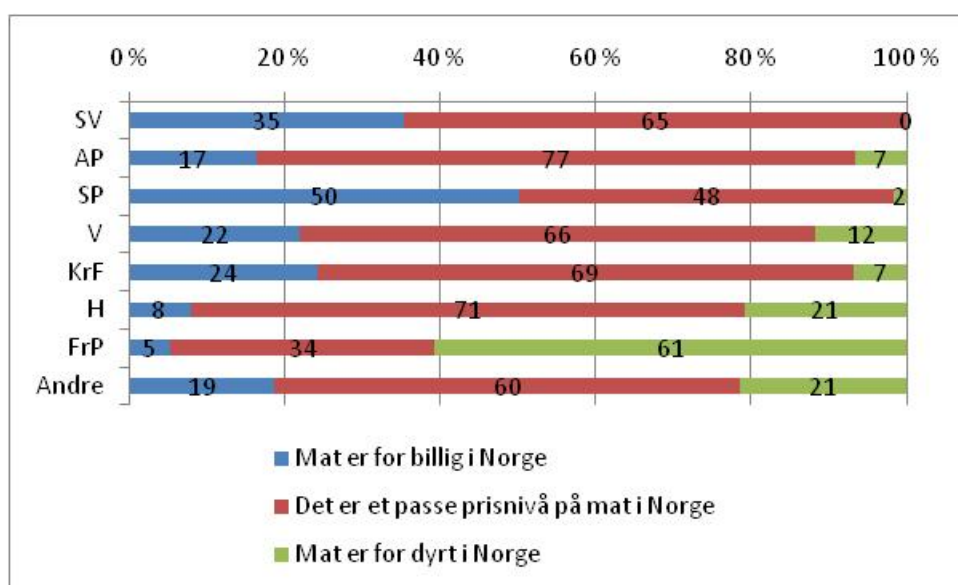
Det er ingen av listetoppene til fylkestinget fra Sosialistisk Venstreparti som mener det er for mange rovdyr. Med unntak av to listetopper fra ”andre partier”, er det kun listetopper fra Sosialistisk Venstreparti som mener det er for få rovdyr. Listetopper fra Senterpartiet og Høyre skiller seg ut ved at flere svarte det er for mange rovdyr.

6 Matpriser og lokal mat

Hva mener du om prisnivået på mat?

På dette spørsmålet fikk respondentene 3 svaralternativer: ”Mat er for billig i Norge,” ”Det er et passe prisnivå på mat i Norge” og ”Mat er for dyrt i Norge.” 24 prosent av listetoppene til kommunevalget svarte at mat er for billig i Norge. 62 prosent svarte at prisnivået er passe, mens 15 prosent svarte at mat er for dyrt i Norge.

Det er store forskjeller mellom partiene på dette spørsmålet. Ikke overraskende skiller SV, Senterpartiet og Fremskrittspartiet seg mest ut. Blant listetoppene fra Fremskrittspartiet mener mer enn 60 prosent at maten er for dyr i Norge, mens bare 5 prosent mener den er for billig.

Figur 6.4 Figuren viser hvordan respondentene fra kommunevalget, fordelt på parti, svarte på spørsmål om hva de mener om prisnivået på mat i Norge. (n=1347) (i prosent)

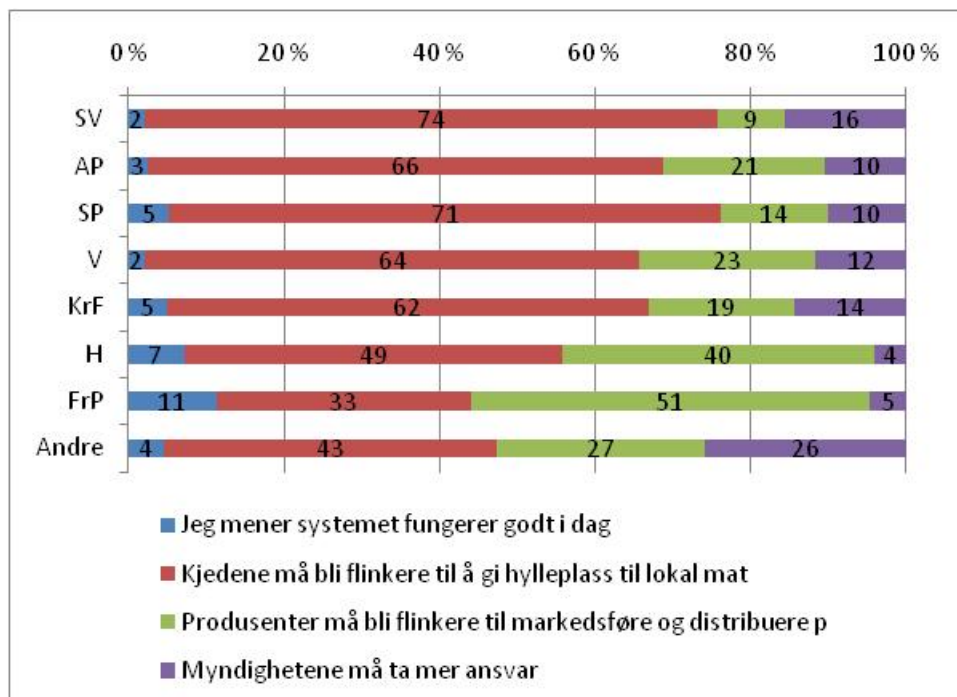
Listetoppene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet skiller seg ut i den andre retningen. Ingen av listetoppene fra Sosialistisk Venstreparti mener at maten er for dyr, mens 2 prosent av listetoppene fra Senterpartiet mener det samme. 35 prosent av listetoppene fra Sosialistisk Venstreparti svarte at mat er for billig i Norge, mens 50 prosent av listetoppene fra Senterpartiet svarte det samme.

Hva mener du er den største flaskehalsen for å få mer lokal mat i butikkhyllene?

Lokal mat er et mindre vagt begrep enn kortreist mat, som ofte slet med spørsmålet ”hva er kortreist?” Problemstillingen ovenfor kjedene er likevel den samme, hvor kampen om plass i butikkhyllene er et vedvarende problem.

5 prosent av respondentene svarte at systemet fungerer godt i dag. Dette må kunne vurderes som strykkarakter for dagens situasjon. 11 prosent mener at myndighetene må ta mer ansvar, 25 prosent mener produsentene må bli flinkere til å markedsføre og distribuere produktene sine, mens 59 prosent mener at kjedene må bli flinkere til å gi hylleplass til lokal mat.

Listetoppene fra Høyre og Fremskrittspartiet skiller seg ut fra de andre partiene på dette spørsmålet. 40 prosent av listetoppene fra Høyre og 51 prosent av listetoppene fra Fremskrittspartiet svare at produsentene må bli flinkere til å markedsføre og distribuere, samtidig som de i mindre grad mener myndighetene må ta mer ansvar, med litt færre enn 5 prosent fra hvert av partiene.

Figur 6.5 Figuren viser hvordan respondentene fra kommunevalget, fordelt på parti, svarte på spørsmål om hva de mener er den største flaskehalsen for å få mer lokal mat i butikkhyllene. (n=1344) (i prosent)

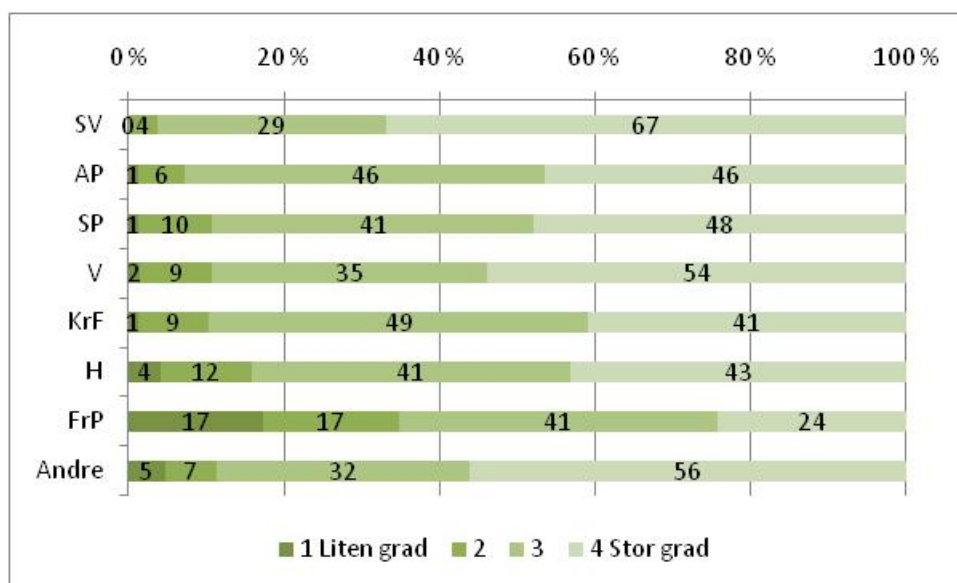
Fylkestingskandidatene:

Med unntak av listetoppene fra Høyre og FrP, skiller listetoppene til fylkestingsvalget seg fra listetoppene i kommunevalget ved at en høyere andel svarte at kjedene må bli flinkere enn i dag. Listetoppene fra Høyre og Fremskrittspartiet svarte i langt større grad enn sine kollegaer på kommunenivå at produsentene må bli flinkere til å markedsføre og distribuere produktene sine. Samtlige av Fremskrittspartiet sine listetopper i undersøkelsen svarte slik, mens 57 prosent av Høyre sine listetopper ga dette svaret.

I hvilken grad ønsker du å legge til rette for bruk av lokal mat på kommunale arrangementer og i kommunale institusjoner?

13 prosent svarte at de i mindre grad ønsker å legge til rette for bruk av lokal mat, mens 87 prosent svarte at de i større grad vil legge til rette for bruk av lokal mat.

Listetoppene fra Fremskrittspartiet, og til en viss grad Høyre skiller seg ut ved at de i mindre grad ønsker å legge til rette for bruk av lokal mat på kommunale arrangementer og i kommunale institusjoner. Listetoppene fra Sosialistisk Venstreparti og til en viss grad Venstre skiller seg ut i motsatt retning, hvor de i større grad svarte at de i stor grad ønsker å legge til rette for dette.

Figur 6.6 Figuren viser hvordan respondentene fra kommunevalget, fordelt på parti, svarte på spørsmål om i hvilken grad de ønsker å legge til rette for bruk av lokal mat på kommunale arrangementer og i kommunale institusjoner. (n=1299) (i prosent)

7 Fornybar energi

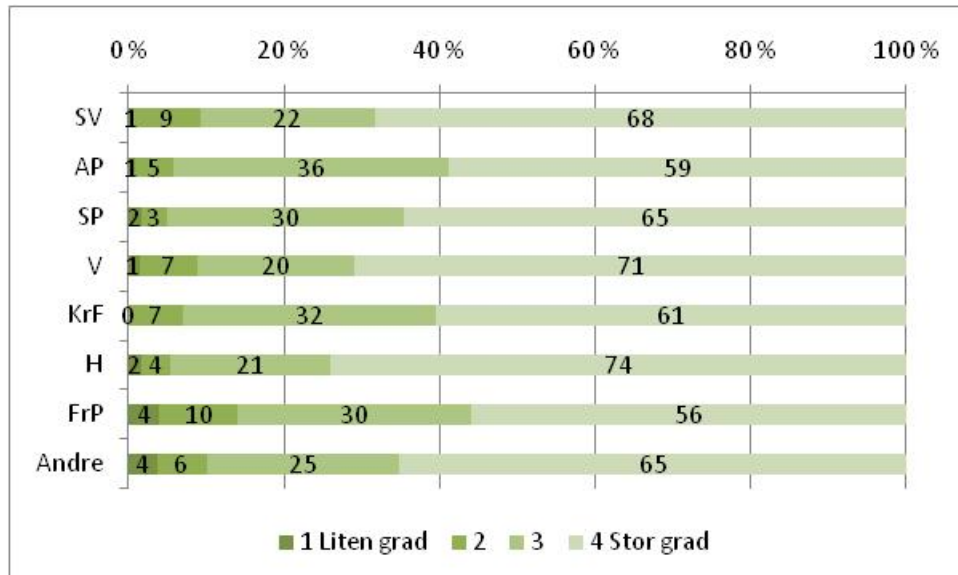
Kommunene er pålagt å inkludere klima og energi i den kommunale planleggingen, for å sikre at kommunene går foran i arbeidet med å redusere klimautslipp. De kan både redusere utslippene i egen drift, gi føringer for utviklingen i kommunen og stimulere andre aktører til å redusere sine utslipp.

I denne sammenheng er fornybar energi sentralt, og vi har rettet spørsmål knyttet til både tilbudssiden og etterspørselssiden angående fornybar energi, og kommunes plass som tilrettelegger og forbruker av slike energibærere.

I hvilken grad vil du legge til rette for mer produksjon av fornybar energi i din kommune?

8 prosent av respondentene svarte at de i mindre grad ønsker å legge til rette for mer produksjon av fornybar energi. 92 prosent av listetoppene svarte at de i større grad ønsker å legge til rette for mer produksjon av fornybar energi.

Det er forskjeller mellom partiene på dette spørsmålet, men forskjellene er hvorvidt listetoppene svarte 3 eller 4 "Stor grad". Listetoppene fra SV, Venstre og Høyre er mest positive, mens de andre partiene i større grad svarte 3.

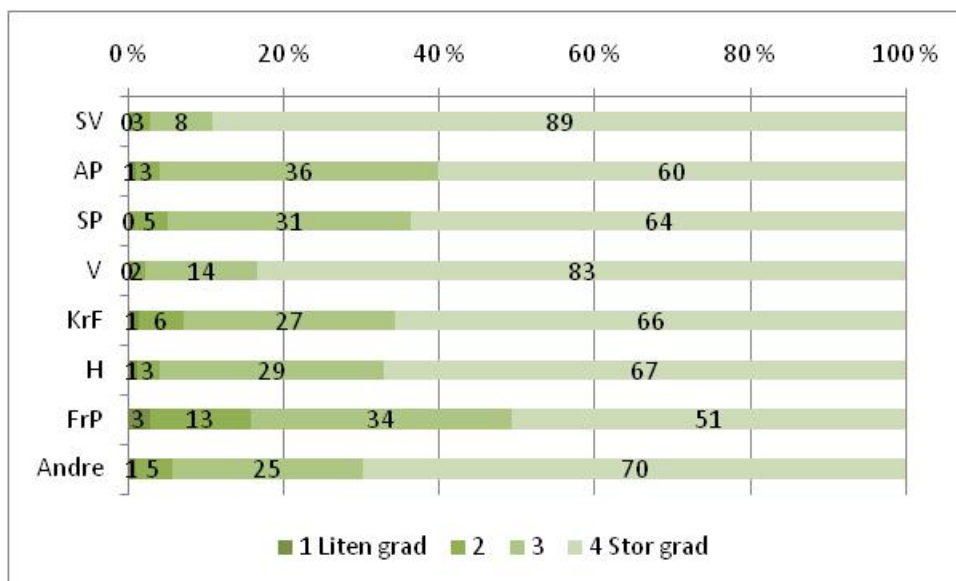

Figur 7.7 Figuren viser hvordan respondentene fra kommunevalget, fordelt på parti, svarte på spørsmål om i hvilken grad de vil legge til rette for mer produksjon av fornybar energi i sin kommune. (n=1327) (i prosent)

I hvilken grad vil du gå inn for å bruke mer fornybar energi, basert på lokale ressurser, i kommunale bygg?

6 prosent svarte at de i mindre grad vil gå inn for å bruke mer fornybar energi, basert på lokale ressurser, i kommunale bygg. 94 prosent svarte at de i større grad ønsker å legge til rette for mer bruk av fornybar energi, basert på lokale ressurser, i kommunale bygg.

Listetoppene fra Fremskrittspartiet er den eneste gruppen som i mindre grad ønsker å gå inn for å bruke mer fornybar energi, basert på lokale ressurser, i kommunale bygg. Listetopper fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre skiller seg ut med at de i større grad svarte at de ønsker å gå inn for slike tiltak.

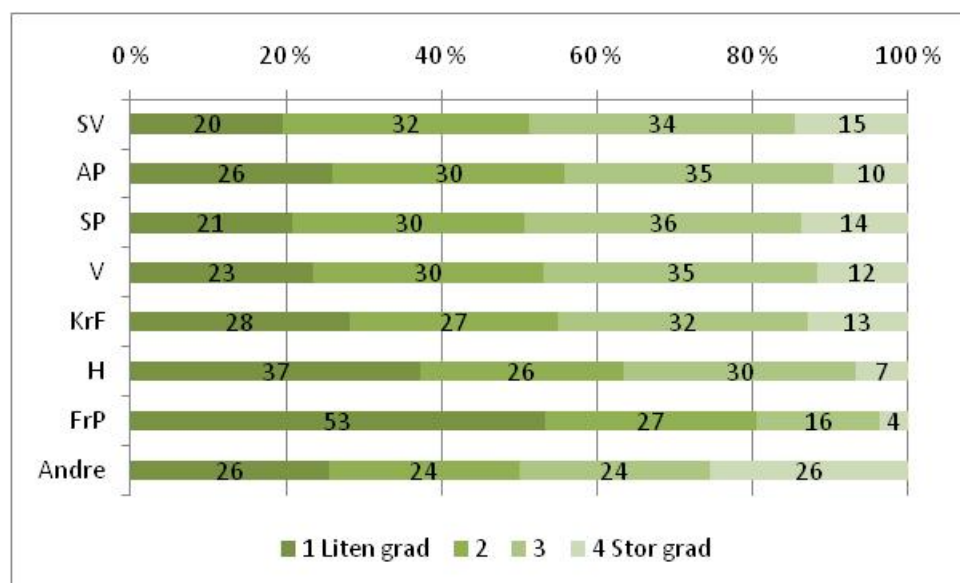

Figur 7.8 Figuren viser hvordan respondentene fra kommunevalget, fordelt på parti, svarte på spørsmål om i hvilken grad de vil gå inn for å bruke mer fornybar energi, basert på lokale ressurser, i kommunale bygg. (n=1314) (i prosent)

8 Andre forhold

I hvilken grad mener du kommunen bør iverksette konfliktdempende tiltak der konflikt oppstår mellom beitebruk og andre formål?

Dette spørsmålet har svaralternativer fra 1 – 4, hvor 1 er i liten grad og 4 er i stor grad. 57 prosent svarte at de i mindre eller liten grad mener kommunen bør iverksette slike tiltak, mens 43 prosent i større eller stor grad mener at kommunen skal iverksette slike tiltak. Det er bare 12 prosent som mener kommunen i stor grad bør iverksette konfliktdempende tiltak.

Figur 8.9 Figuren viser hvordan respondentene fra kommunevalget, fordelt på parti, svarte på spørsmål om de mener kommunen bør iverksette konfliktdempende tiltak der konflikt oppstår mellom beitebruk og andre formål. (n=1145) (i prosent)

Listetoppene fra Fremskrittspartiet skiller seg ut ved at de i mindre grad ønsker å iverksette slike konfliktdempende tiltak, 80 prosent, mens for de andre partiene er det mindre forskjeller. Blant listetoppene fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig folkeparti er det flere som svarte at man i stor grad ønsker å iverksette slike tiltak, mer enn 13 prosent.

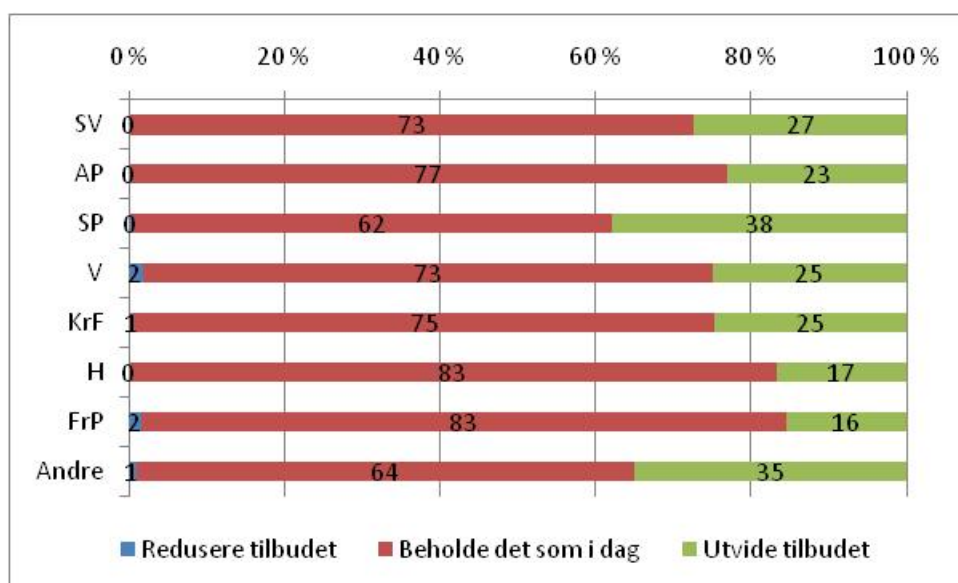
Fylkestingskandidatene:

Respondentene fra Fremskrittspartiet skiller seg vesentlig ut fra de andre på dette spørsmålet, hvor alle mener at kommunen i liten eller mindre grad bør iverksette konfliktdempende tiltak. Sentrumpartiene og "Andre" skiller seg ut ved at de i større grad ønsker slike tiltak enn respondentene fra de andre partiene.

Hva ønsker du å gjøre med landbruksutdanningen i ditt fylke?

Selv om utdanningsinstitusjonene ligger til fylke, spurte vi listetoppene til kommunevalget hva de mener om landbruksutdanningen i deres fylke. De ble bedt om å svare på hvorvidt de ønsket å ”reducere tilbudet,” ”beholde det som i dag,” eller ”utvide tilbudet.” Det var kun unntaksvis at noen svarte at de ønsket å redusere tilbudet, mindre enn 1 prosent. 73 prosent svarte at de ønsket å beholde tilbudet som i dag, mens 26 prosent svarte at de ønsket å utvide tilbudet.

Det er kun mindre forskjeller mellom partiene på dette spørsmålet. Senterpartiet, ”Andre” og Fremskrittspartiet utgjør likevel ytterpunktene, hvor 38 prosent av listetoppene fra Senterpartiet og 35 prosent fra ”Andre” vil utvide tilbudet, mens bare 16 prosent av listetoppene fra Fremskrittspartiet mener det samme.

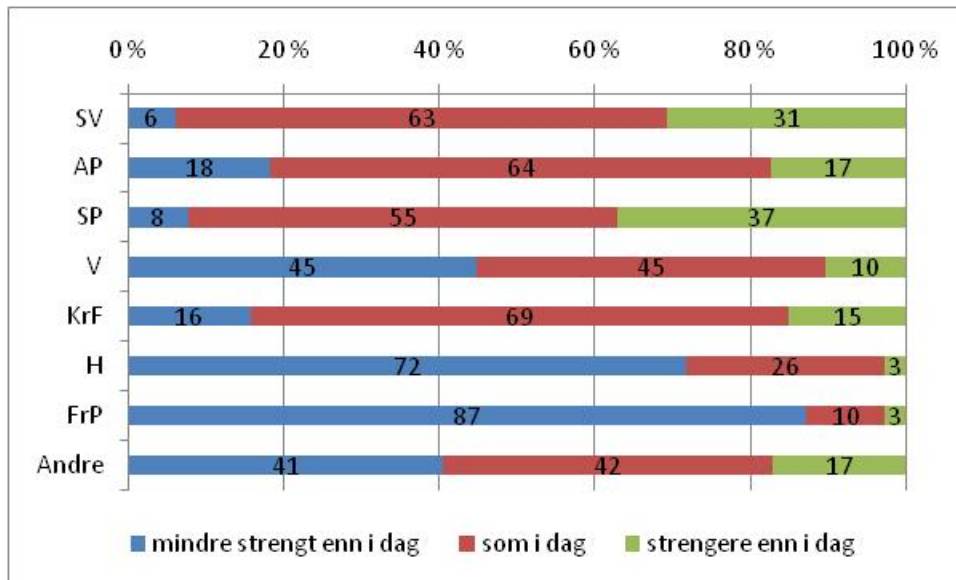
Figur 8.10 Figuren viser hvordan respondentene fra kommunevalget, fordelt på parti, svarte på spørsmål om hva de ønsker å gjøre med landbruksutdanningen i deres fylke. (n=1278) (i prosent)

Det er store forskjeller mellom fylkene på hvordan listetoppene svarte på dette spørsmålet. I Oppland og Hedmark er det klart flest som ønsker et utvidet tilbud, men også i Buskerud, Trøndelag og Finnmark er det nær 40 prosent som ønsker å utvide tilbudet av landbruksutdanning i fylket.

Jeg mener bo- og driveplikten bør forvaltes ...

På dette spørsmålet hadde listetoppene tre svaralternativer: ”mindre strengt enn i dag,” ”som i dag” og ”strengere enn i dag.” 33 prosent av listetoppene til kommunevalget svarte at det må bli mindre strengt enn i dag. 49 prosent svarte at de ønsket å beholde det som i dag, mens 18 prosent svarte at det måtte bli strengere enn i dag.

Listetopper fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet svarte i større grad at de ønsker en strengere forvaltning enn i dag, 31 og 37 prosent. Listetoppene fra Høyre og Fremskrittspartiet skiller seg klart ut med at flest svarte at de ønsker en mindre streng forvaltning enn i dag, 72 og 87 prosent, men også listetoppene fra Venstre svarte i større grad at de ønsker en mindre streng forvaltning enn i dag.

Figur 8.11 Figuren viser hvordan respondentene fra kommunevalget, fordelt på parti, svarte på spørsmål om de mener bo- og driveplikten bør forvaltes som i dag. (n=1275) (i prosent)

Fylkestingskandidatene:

De politiske skillelinjene kommer tydelig frem i hvordan listetoppet til fylkestingsvalget svarte. V, Høyre og Fremskrittspartiet skiller seg vesentlig ut ved at flere svarte at forvaltningen av bo- og driveplikten må bli mindre streng enn i dag. Fylkestoppene fra Senterpartiet er de eneste som skiller seg vesentlig ut i motsatt retning.

L a n d b r u k e t s Utredningskontor

Schweigaardsgt. 34C

Pb 9347 Grønland

N-0135 OSLO

Tlf: 22 05 47 00

Fax: 22 17 23 11

E-post: lu@landsam.com

<http://www.utredningskontoret.no>